

Narodni heroj Nikola Severović

(Kazivanje Milke Severović, supruge narodnog heroja)

Teško je reći čiju je narav Nikola naslijedio. Možda majčinu koja je bila uvijek vedra, puna optimizma kao što je često bio i sam Nikola. To ga je i u najtežim trenucima nosilo. Kad bi drugi obično pali u očajanje — on se ne bi predao sudbini. Uvijek je imao rješenja, ali ih nikada nije donosio naprečac i nasumce. Bio je ustrajan. Možda se po tome odlikovao kao i njegov otac. Do duše, njega se i nije sjećao, jer je zarana otišao u pećalbu — u Ameriku, odakle se nikada nije ni vratio. Ubrzo ga je tamo skrhalo bolest, te je majka ostala udovica, da bi se kasnije ponovo udala.

Nikola je ostao kod djeda Ilije, zajedno sa stricem Urošem. Ako je itko utjecao na njega u mladosti, onda je to svakako bio taj stric. Kršan, također vedar, bistar i odlučan bio je u svemu uzor Nikoli. Naprosto ga je opsjedao pričama s ruskog fronta gdje je boravio za vrijeme prvog svjetskog rata kao voj austroугarske monarhije. No, brzo se našao u redovima Sovjeta kojima je prešao već prvih dana dolaska u Rusiju. Nikola je naprosto, kako je često kasnije i sam znao priznati, gutao sve ono što je stric pričao. A imao je i šta. Jer, nakon predaje Sovjetima on se brzo javio u dobrovoljce za Srbiju koja je ratovala s Austrougarskom. Proživio je sve strahote tog obrambenog rata.

Solunski dobrovoljci bili su ponos svakom djetetu. Tako se i Nikola dičio svojim stricem Urošem, koji nije znao samo kako

se rukuje puškom, već i kako treba ratovati da bi se savladalo brojnijeg neprijatelja. Već tada je on govorio da boj ne bije oružje, već srce. Ako se čovjek bori za svoju domovinu — onda tu nema žrtava koje sne bi položile, rekao bi Uroš. Bile su to priče o herojstvu, o domovini, o zajedništvu jugoslavenskih naroda. Nikola je bio više nego zahvalan učenic. Nije bilo izrečene riječi koje on nije pamtio i kasnije se je dugo sjećao.

Takav je bio i kad je pošao u školu. Iako je imao puno povjerenje u učitelja ipak stric Uroš je bio taj kojeg je uvijek pripitao što ne bi znao. Ovaj ga je uputio i na životni poziv — na što drugo nego na vojnu školu. Međutim, djed Ilija o tome nije htio ni čuti. Može, rekao je, ali da m uviše ne dolazi pod krov. Da bi ga vezao za kuću obećao mu je pola od cijelog svog imanja.

Nikola nije mogao poći mimo djedove želje. Povinuo joj se. Iako odličan učenik po završenom osnovnom školovanju ostao je ipak kod kuće. Oficirski poziv bio je tada samo želja koja će se ostvariti tek za dvadesetak godina!

Nikola se, međutim, nije rastajao od knjige. Gdje je god uspio doći do novina ili pak knjige — nije propuštao da pročita a pogotovo ako je bila riječ o povijesnom štivu. Još iz školskih dana ostala mu je sklonost i da crta. Volio je šarati, onako na svoj način. Pa i kasnije kad je već odrastao znao bi stati kod nekog drveta i po korci ucrtati koje-kakve likove. Vjerujem da bi se i dandanas mogli naići na neko drvo s ostacima tih njegovih crtarija.

Prilično kasnije otišao na odsluženje vojnog roka — sa svoje 24 godine. Budući da su solunski dobrovoljci uživali mnoge povlastice tako je i Nikola zahvaljujući Urošu služio skraćeni vojni rok. Vratio se ponovo na djevodinu. Bio je to već zreo čovjek koji je po svom shvaćanju daleko odskakao od ostalih suseljana. Iako je bio mlad mještani su ga mnogo cijenili. Možda najviše zbog njegovog poštenja i iskrenosti. Nije bilo toga koga bi bilo u čemu prevario!

SEOSKI GLAVAR

Nitko se stoga nije iznenadio kad su ga već prve godine po povratku iz vojske izabrali za glavara sela. Nije to bila neka velika obaveza. Glavar je vodio brigu oko seoskih gmajdi i ostale zajedničke imovine. Ali je to bila počast koja se davala samo starijim i uglednim seljanima, u koje se imalo puno povjerenje. Već sam izbor za seoskog glavara dovoljno je govorio koliko je bio popularan u selu i kakav je autoritet uživao. Obavljanje te službe, a i nemiran duh koji ga je poticao da bude stalno u pokretu donijeli su mu veliki krug poznanika i prijatelja i to ne samo u Belanovom selu i okolnim mjestima, već u cijelom ovom kraju. A to mu je kasnije bilo od velike koristi.

Iz tih godina vrijedno je zabilježiti nekoliko značajnih događaja koji su bitno utjecali na daljnji tok njegovog življenja. Kao prvo to je smrt djeda Ilije kojega je iza strica najviše cijenio. Uostalom zbog njegove volje nije se ni uputio na daljnje školovanje, već je ostao na zemlji.

Dvije godine nakon vojske došlo je i do našeg vjenčanja. Još jedno vrijeme smo bili zajedno sa stričevom porodicom, a tada je pala odluka da se okučimo. Već se rodila i Nevenka, te je Nikola želio da ipak imamo vlastiti krov nad glavom. Stric je izvršio djevodinu želju te je dao Nikoli pola imanja — šest jutara zemlje i pčele. Podijelili su i stoku, te najneophodniji gospodarski inventar, sami bez ikakvih svjedoka i posrednika.

Odmah kraj strica podigli smo kuću. Nikola je i dalje radio glavarske poslove, a i sve ostalo što je trebalo na zemlji i kod kuće. Nije nam bilo lako, a posebice meni. Posljednjih godina pred rat ostajala sam po dva mjeseca sama — svake godine zvali su Nikolu u rezervu. Taj odlazak ga nije veselio iako je uvijek pokazivao neskrivenu privlačnost za vojnom uniformom.

Govorio je da se sve to neće dobro završiti za našu zemlju. On je već tada znao mnogo više nego što su u onom našem kraju dru-

gi mogli naslutiti. Vjerojatno je prateći novine, a i slušajući radio bio svjestan opasnosti koja je prijetila od fašizma.

Kapitulaciju Jugoslavije dočekao je također u rezervi. Njegova jedinica se rasformirala i on se vratio kući. Bio je ogorčen na takav rasplet događaja. Stalno se pitao kako se to moglo dogoditi da se preda zemlja bez otpora.

U to vrijeme često se viđao i s Milovanom Zoretićem, našim mještanom. On je radio u rudniku kod Đure Takača u Rasinji. Za Takača se već tada šaputalo da je simpatizer »crvenih«, te je očito svoje ideje prenio i na Milovana. O čemu su Nikola i Milovan pričali, nismo mogla dokučiti. Sve češće k nama je dolazio i Ivan Brcković iz Globočeca koji je u našim selima vršio žito. Bio je već tada povezan s Partijom. Upravo zahvaljujući tim susretima mnogi mještani Belenovog Sela su te 1941. ostali na životu.

Bilo je to negdje početkom mjeseca kolovoza. Vršilo se žito. Još u to vrijeme u našem selu nije bilo većih problema od ustaša, ali se pričalo da zatvaraju ljude po drugim mjestima. To je Nikolu zabrinjavalo. Govorio je da strahote neće mimoći ni nas. Jedno jutro došao je k nama Brcković. Rekao je Nikoli da su prethodnog dana ustaši u Čukovcu pohapsili sve odrasle muškarce i odvezli ih u Ludbreg. Iz Čukovca sada je na redu Belanovo Selo, te stoga Belanovčani ne smiju dočekati ustaše skrštenih ruku, govorio mu je Brcković. Ako treba neka odu u šumu gdje su se već pojedinci sklonili. Tog mišljenja je bio i Nikola. Sakupio je pojedince u koje je imao puno povjerenje, te im prenio što se sprema. Predložio je da još istog dana svi odu od svojih kuća.

ISELJAVANJE I KOLONISTI

Svanuo je i 3. kolovoz. Selo je još spavalo kad su u kuće nahrupili ustaše. Tražili su kućedomaćine i sve odrasle muškarce. Međutim već kod prve kuće naišli su samo na žene i djecu. Tako je bilo i kod druge, a i u cijelom selu. Prevrtili su po svim kućama, ulazili u gospodarske objekte, pucali i prijetili. U selu su se zadržali gotovo cijelo prijepodne, ali su naišli samo na jednog starca. Bilo je to vrijeme kad još nisu ustaši vršili prave odmazde, te se sve završilo samo na prijetnjama.

Spomen-poprsje narodnog heroja Nikole Severovića, rad akademskog kipara Josipa Flukšija, što je 1977. otkriveno u Belanovom selu

Kroz dva dana Nikola se s ostalim mještanima vratio iz šume. Ništa se nije tih nekoliko dana bitno zbio. Već smo pomislili da će sve proći u najboljem redu. No, bez obzira na sve ono što je slijedilo ovaj organizirani bijeg je u svakom slučaju spasio glavu mnogim Belanovčanima. Kasnije smo čuli da se malo koji Čukovčan vratio iz ludbreškog zatvora. Većina ih je bila otpremljena u Jadovno, odakle povratka nije bilo.

I došao je 16. kolovoz. Ovaj put su ustaše došle nenajavljeno. Rekli su da se pojedine porodice pakuju jer se iseljavaju u Srbiju. To se odnosilo samo na srpske porodice i to, kako smo mogli uočiti, bogatije sa sređenim domaćinstvima i većom količinom zemlje. Među njima se našao i stric Uroš koji je s cijelom svojom porodicom morao napustiti kućni prag. Nas nisu dirali, vjerojatno zbog toga jer smo bili osrednji gospodari.

Nikola je bio prilično zabrinut za sudbina strica i ostalih mještana koji su morali napustiti svoje domove. Dugo je razgovarao s Urošem. Govorio mu je da se cijela ova situacija neće razriješiti bez organiziranog otpora, te da se treba kloniti svih drugih rješenja. Vjerojatno je tu mislio na četnike za koje se pričalo da su sve brojniji u Srbiji. Nakon povratka naših mještana iz Srbije, tamo iza oslobođenja, doznala sam da nitko nije od njih pristupio četničkom pokretu, a niti bilo kome drugom tko se kompromitirao s neprijateljem.

Iseljena domaćinstva nisu ostala napuštena. Već drugog dana u njih su se doselili »kolonisti« — porodice iz Podravine. Većim dijelom radilo se o siromašnim porodicama koje su bile privržene ustašama, ali kako smo kasnije vidjeli, bilo ih je koji su i razumnije gledali na cijelu situaciju.

Što se tiče nas preostalih, mnogo šta se nije izmjenilo. Barem tih prvih dana. Nikola je, doduše, dobio još jednu dužnost. Kako je u Srbiju bio iseljen dotadašnji lugar za njegovog zamjenika određen je Nikola. Mogu reći da su ga prihvatili i novopridošli susjedi, barem većina njih. Nikola je brzo uspostavio kontakt s njima, pokušavajući doznati što misle o svemu onom što rade ustaše. Odlazio je i na sastanke što su ih ustaše organizirali s kolonistima. No, ubrzo su je to bilo zabranjeno. Upravo zahvaljujući tim kontaktima on je ubrzo ocjenio na koga se može osloniti, te je kod nekih pridobio i simpatije za pokret. Jasno, ilegalno se radilo na prikupljanju materijala i ostalog što je trebalo u to vrijeme. Vrhunac svega je svakako kasniji odlazak jedne djevojke, kolonistkinje, u partizane!

Posao lugara Nikoli je veoma dobro došao. Tako se je barem mogao stalno legalno kretati i kontaktirati s brojnim ljudima. A bilo je opravdanja da i drugi dolaze k nama. I često su dolazili. Tako su se kod nas okupljali kada je do Nikole stigao proglas za dizanje ustanka, a k njemu su redovno navraćali i prvi partizanski kuriri Nikola Janković i Dušan Kalamir. Međutim, pojedini susjedi, kolonisti, koji ipak nisu vjerovali Nikoli, shvatili su da se tu nešto zbiva. Nije im bilo jasno kako k nama navraćaju često gotovo uvijek ista lica. Zbog toga je netko od njih Nikolu prijavio ustašama u Ludbreg. Optužba je bila da surađuje s partizanima.

Doznali smo za tu prijavu, a Nikoli je javljeno da se vrši i stalna prisмотра nad njegovim kretanjem. Poslao je poruke Jankoviću, Kalamiru i ostalima da više ne navraćaju. On je s Milovanom odlazio na sastanke uglavnom noću. Tako je bilo mjesecima. Međutim, ustaši se nisu zadovoljili samo kontrolom. Dana je naredba žandarmerijskoj stanici u Rasinja da ona stupi u akciju. I jedno jutro, u rujnu 1942. godine, čini mi se da je bila nedjelja, žandari su opkolili našu kuću. Izvršen je pretres, ali tada ništa kompromitirajućeg nisu našli. No pri odlasku su povelili Nikolu. Isto takva racija bila je i kod Milovana Zoretića. I on je zajedno s Nikolom odveden u ludbreški zatvor.

ODLAZAK U PARTIZANE

Navraćala sam u zatvor, razgovarala s Nikolom i pokušala sam iznaći neko rješenje da ih izvadim odatle. Ako ostanu, znala sam, više se nikada neće vratiti. Nikola mi je branio da kontaktiram bilo s kim od ustaša, jer im se nije želio moliti. Međutim, nisam mogla ostati skrštenih ruku. Čak i neki od mještana kolonista išli su u Ludbreg, tražili da se Nikola pusti, uvjeravajući ustaše da on nema ništa s pokretom u šumi.

Optužba je bila tu, te ništa nije pomagalo. Tada sam naišla na ondašnjeg ludbreškog tabornika Stjepana Hajdinjeka s kojim je Nikola zajedno služio vojsku, a i kasnije su se često vidali. On je bio čvrsto uvjeren da je Nikola nevin, jer je dobro znao da prije rata nije pripadao niti jednoj političkoj stranci. I tako uz veze, posebice jednog šumarskog inženjera koji je bio šef Nikoli kao lugaru, uspjela sam da ih izvedu pred redovni sud. Tu se ustanovilo da nema nikakvih dokaza za optužbu, te su se nakon gotovo pedeset provedenih dana u ludbreškom zatvoru ponovo našli na slobodi.

Nikola je u zatvoru stekao brojna iskustva. Tamo je bilo s njim i nekoliko komuni-

sta i suradnika pokreta s kojima je imao »zajednički jezik«. Odmah po dolasku kući govorio mi je da treba ljude pripremiti za ustanak, ali da je isto tako značajno i organizirati pomoć za borce po selima. Pokušao je da nešto od toga uradi te uspostavi stare veze koje je dobrim dijelom prekinulo njegovo hapšenje i odsustvovanje u zatvoru. No, malo je od svega toga stigao uraditi, jer su ponovo kod nas banuli žandari.

Bilo je to nepunih pet dana nakon što su se Milovan i on vratili kućama. Ovaj put stigao je veći odred žandara. Ponovo su opkolili kuću, a u nju su ušli narednici Pukljec i Županić. Dobro su se poznavali s Nikolom, te im je očito i samim bilo neprijatno da ga ponovo hapse. Nikola im je predložio da se sam javi u žandarmerijsku stanicu u Rasinja i to odmah nakon što ruča. Pristali su. Čula sam da su pred vratima u dvorištu rekli ostalima da Nikola nije kod kuće, ali da će doći u stanicu kad se vrati. U međuvremenu sam poslala jednu djevojčicu kod Milovana da mu kaže da će doći žandari i do njega, te da se skloni.

Više nema mjesta ostanja kod kuće, rekao mi je Nikola. Zнала sam da je to trenutak odluke kojem se moramo oboje pokoriti. Nije bilo nikakvih izgleda da se više u miru zadržavamo u selu, jer očito bi ako ne cijela porodica, ono Nikola ponovo završio u zatvoru. Rekao je da će zajedno s Milovanom na postojeću partizansku vezu, a i da im se ja još istog dana priključim. Meni nije bilo to tako lako ostvariti, jer sam prethodno trebala negdje skloniti Nevenku kojoj je tada bilo svega šest godina. Dogovorila sam se s Nikolinom majkom da je uzme na čuvanje jedna rođakinja u Grdaku, gdje je bilo najsigurnije da je izvan oka ustaša.

Taj naš odlazak od kuće bio je naprečac. I mnoge stvari nismo ponijeli. Nije se ni moglo jer smo odlazili u po bijela dana. Nikola je susjedima rekao da ide u rasijsku žandarmerijsku stanicu. No, umjesto u Rasinja on je zajedno s Milovanom otišao u šumu gdje se pozevao s jedinicom te je još istog dana stupio u odred.

Umjesto da se nađemo na dogovorenom mjestu u zakazano vrijeme, ja sam zakasnila i izgubila svaki kontakt s njima. Prema tome nije mi preostalo drugo nego da potražim novu vezu. Tako sam se i našla na pozadinskim zadacima, a ne u jedinici gdje sam željela biti zajedno s Nikolom.

Susreli smo se nedugo iza toga. Nikola je već posjedovao puškomitraljez, oružje koje je zavolio još u Uroševim pričama. Došao je sam do njega u jednoj borbi na Bilogori. Za vrijeme kako se nismo vidjeli mnogo je

prepatio, jer su bili stalno u pokretu, te se još pošteno nije ni oporavio od zatvora. Bio je inače vedar, pun uvjerenja u konačnu pobjedu. Brinuo se jedino za Nevenku, što će biti s njom, kako će bez mene. Govorio mi je za drugove na koje je naišao u odredu a koje je već od ranije poznao. Pričao mi je i o Milovanu koji se pokazao kao dobar borac.

POGIBIJA

Naši susreti nisu bili tako česti. Našli bi se zajedno kad bi Nikola s jedinicom došao u ove naše krajeve gdje sam pak ja bila uključena u rad na terenu. U nekoliko navrata sam izrazila želju da i sama pređem u borbene redove, ali se s time on nije slagao, a niti drugovi s kojima sam radila.

Iako nismo bili zajedno, mnogo sam čula o njemu od ljudi na terenu s kojima sam se susretala. Čula sam da je od mitraljesca ubrzo postao komandir voda, pa potom čete. Pričalo se kako je hrabar, kako prvi juriša, te predvodi ostale borce. U to sam vjerovala, jer sam ga ipak dobro poznavala. No, ponekad se u tim pričama pretjeravalo. Nije on bio nikakav poseban čovjek, a ne neki gorostas koji bi stražio neprijatelja već svojom pojavom. On se više borio razumom, kao i uvijek kad je trebalo odlučivati u delikatnim situacijama.

Kad smo se negdje krajem 1942. godine susreli pričali smo o svemu tome. Čisto se nasmijao kad je čuo što se sve govori. Uvijek se interesirao za našu kćerku, a i za sve poznate o kojima dugo ne bi ništa čuo. Prilično se smrknuo kad mi je saopćio da je u jednom sukobu s Nijemcima kod Carevdara poginuo Milovan Zoretić. Bio mu je prijatelj, a i suradnik s kojim je najviše drugovao, još i prije nego su zajedno otišli u partizane. Iako nikada nije pokazivao što proživljava, ovo se ipak uočilo na njemu.

Prošlo je i ponovo duže vrijeme prije nego smo se ponovo susreli. U međuvremenu se i mnogo toga izmijenilo. Radovao se prijemu u Komunističku partiju. Bilo mu je drago što je uznapredovao i za komandanta bataljona. Postao je konačni oficir za čime je još kao dječak sanjao. Gdje li je sada stric Uroš da me vidi, govorio mi je. Brinuo se i za mene, jer su ustaše sve češće navraćali u kalnička sela. Molio me da se čuvam, jer ako stradam s kim će ostati Nevenka. Nikad ga nisam pitala zbog čega to govori. Kao da je nešto predosjećao!

Susreli smo se još jednom prije nego što je stradao. Bilo je na kratko. Ponovile su se iste priče. Rekao mi je da je predložen

za zamjenika komandanta Kalničkog odreda. Kroz koji dan bi trebao primiti tu dužnost. Međutim, do toga nikada nije došlo!

Stradao je nakon jednog napada na Veliki Poganac, gdje su se nalazili ustaše — koturaši. Upravo ih je Nikolin bataljon istjerao iz tog uporišta. Nakon uspješnog pohoda na Poganac bataljon se povukao do Ludbreškog Ivanca gdje su se borci odmarali do drugog dana. U to vrijeme bila sam u okolici Belanovog Sela. Već drugo jutro kad sam stigla u mjesto pričalo se o pobjedi nad koturašima. Pošla sam iz Ribnjaka. Susrela sam poznate borce i tko bi me god sreo — izbjegavao me. Bilo mi je to čudno. Očekivala sam da će se svi radovati što su osvojili to ustaško uporište u Velikom Pogancu. Neke zla slutnja mi je ipak govorila da se nešto loše zbililo.

U Ribnjaku sam srela Santu Gabrijela. Već po njegovom licu sam znala da se nisam varala. Nikola je mrtav! Šta možeš, rekao mi je on. Odred je izgubio više nego ti!

Bila sam svjesna toga. Nije bilo vremena da mnogo razmišljam. Potražila sam ljude koji su me odveli do njegovog groba. Tek kad sam ostala sama — postala sam svjesna cijele istine. Natrag se nije moglo. Bio je to rat u kojem se gotovo na svakom koraku ginulo. Sve što sam u tim trenucima osjećala, ostavila sam duboko u sebi.

Mještani Ludbreškog Ivanca su ga sahranili bez nekih posebnih počasti. Tek toliko da ga sklone ako bi neprijatelj naišao.

Tog jutra kad je Nikola poginuo ustaši su uzratili protuudarom. Doduše, samo iz zraka. Nad Ludbreškim Ivancom pojavila su se dva aviona koja su zasula selo bombama. I od jedne takve je i Nikola poginuo. Pričali su mi da je istrčao iz kuće gdje se nalazio kad je čuo da mu je pao četrnaestogodišnji kurri. Krhotina od bombe pogodila ga je u glavu. Smrt je bila trenutačna.

Bilo je to 25. srpnja 1943. godine. Sahrnjen je dva dana kasnije u Velikom Pogancu. Odlučila sam se za to mjesto, jer je tu vodi oposljednju borbu. Sakupili su se svi borci iz njegovog bataljona, a i ostalih iz Kalničkog odreda. Bili su i brojni mještani okolnih sela, a i predstavnici Okružnog komiteta KPJ za Varaždin, te predstavnici vlasti Ludbreškog kotara. Mnogo se drugova oprostilo. Bilo je dirljivih, iskrenih riječi...

PRIJE SVEGA BIO JE VELIKI DRUG (Kazivanje suboraca Nikole Severovića)

Surađivali smo mnogo iako on nije dugo proveo u našem odredu. Nepunih deset mjeseci nako što je došao, smrtno je stradao.

No, i to vrijeme je bilo dovoljno da spoznam sve njegove kvalitete i odlike. Zbog toga nije bilo ništa neobično da je tako brzo napredovao, jer tako sposobnih kadrova je ipak bilo malo. Uvijek je trezveno rezonirao svaku situaciju, dao realne ocjene, nikad ga nije hvatala panika. Veoma mi se dopalo što je bio obljubljen među borcima, ali s autoritetom kojeg su svi poštivali. Na sastancima komandnog osoblja davao je ocjene koje su se uvijek potvrđivale. Zbog toga mi je teško pao njegov gubitak...

(Izidor Štok, komandant Kalničkog odreda, sada umirovljeni general)

Bili smo što bi se reklo rame uz rame. Nikola je bio komandant Drugog bataljona u Kalničkom odredu, a ja njegov zamjenik. Zbog toga mnogo smo surađivali i često zajednički donosili pojedine odluke. Kod toga je bio realan, ne nametljiv, ali uvijek uvjerljiv u onom što je eiznosio. Bio je pravedan i prema borcima iskren. A to su svi cijenili kod njega. Trebalo ih je vidjeti kad su čuli ad je poginuo. Kao da im je stradao rođeni brat. Bilo ih je koji naprosto nisu vjerovali da je to istina. Na dan njegove pogibije odmarali smo se pred pokret za Apatovac. Upravo smo se s komandirima četa dogovorili za pokret kad su naišli avioni. On je izletio iz kuće i za nepun minut čuo sam da je poginuo.

(Ljubo Crnković, zamjenik komandanta Drugog bataljona Kalničkog odreda, sada umirovljeni pukovnik)

Kad sam došao u partizane u svoju desetinu me primio Nikola. Ostao sam tu puna dva mjeseca. Već od prvog susreta mi se sviđio. Bio je pravi drug. Za svakoga je imao lijepu riječ, te se čovjek naprosto na njega nije mogao razljutiti. I vojnik je bio u pravom smislu riječi. Veoma hrabar, taktičan, ali u svakoj situaciji sabran. Uvijek je znao što hoće. Mnogo je poklanjao pažnje slobodnom vremenu koje smo imali između borbi. Često je znao zapjevati, te bi poveo za sobom i druge. Mnogo je volio sport, posebice rvanje. Iako nije bio fizički jak u rvanju je bio nenadmašan. Ne pamtim da ga je itko uspio oboriti za to vrijeme dok sam bio u njegovoj desetini. Jasno, mi smo mu bili najvjerniji njegovi navijači.

(Niko Petrović, borac Kalničkog odreda, sada umirovljenik)

Malo je boraca koji su tako brzo uznapredovali kao Nikola. Za to vrijeme, koje je proveo u odredu, napredovao je do komandanta bataljona. Međutim, on je uvijek ostao blizak borcima s kojima je počeo ra-

tovati, pa i ostalima. Bio je redovno s nama u društvu, a često se znao i pošaliti. Takav je bio i kad bi se susreo s mještanima sela kud smo prolazili. Mnogi su ga znali i cijenili. U to smo se uvjerali u nizu navrata. Vidjelo se da voli ono što radi. Posebno je pazio na oružje. Počeo je s puškomitraljezom i još ga je dosta dugo zadržao i kad je preuzeo vod, pa četv. Kasnije je nosio nje mački automat, pištolj »rodu«, te dvije bombe »kragujevčanke«.

(Veljko Štrbac, borac Kalničkog odreda, sada umirovljenik)

Prilog za biografiju

Nikola Severović rođen je u seoskoj porodici u Belanovom Selu 11. svibnja 1911. godine. Odrastao je kod djeda, jer mu je otac emigrirao na rad u Ameriku. Pored seoskih poslova obavljao je i poslove mjesnog glavara, a kasnije i lugara. Veoma brzo je prihvatilo napredne ideje, a od prvih dana bio je povezan s organiziranim pokretom. Zatvoren je 1942. godine, a po izlasku iz zatvora odlazi u partizane. Brzo je napredovao u jedinicama Kalničkog odreda s kojima je ratovao na području Slavonije, Podravine, Moslavine i Hrvatskog zagorja. Poginuo je 25. srpnja 1943. godine u Ludbreškom Ivan-cu i to na dužnosti komandanta Drugog bataljona Kalničkog odreda. Sahranjen je u Velikom Pogancu, gdje mu je podignut i spomenik. Kraj rodne kuće u Belanovom selu 1977. godine otkrivena je spomen-bista, rad akademskog kipara Josipa Fluksija.

Nikola Severović primljen je u KPJ krajem 1942. godine. Za narodnog heroja proglašen je 27. studenoga 1953. godine ukazom predsjednika republike.